

Sandra geeft dieren een nieuw leven

‘IK BEN HUN LAATSTE KANS’

Sandra (51) strijdt al sinds jaar en dag tegen dierenleed. Zo redt ze onder meer legkippen uit de bio-industrie door de dieren op te kopen en aan te bieden voor adoptie. Een interview met een bevlogen dierenactiviste! “Deze dieren kunnen niet voor zichzelf opkomen. Daarom doe ik het.”

Tekst: **Miranda Birney**
Fotografie: **Wim van de Hulst**
en **Marion Rosendahl**

Drie jaar geleden richtte je Red een Legkip op. Hoe kwam je op dat idee?

In mijn tuin scharrelden al een aantal gedumpte kippen en een haan rond en ik had genoeg plek voor meer. Ter ere van mijn verjaardag besloot ik twee legbatterijkippen van de slacht te redden. Samen met een vriend ben ik naar een pluimveebedrijf gegaan en daar hebben we twee legkippen vrijgekocht. De boerin ging de stal in en greep twee wilkeurige kippen. Ze zagen er niet uit met hun afgeknipte snavel, kale kont en kapotte veren, dus gaf ik ze extra mooie namen. Isabel en Annabel hadden nog nooit daglicht gezien en waren in het begin doodsbang. Na een tijdje mochten ze voor het eerst het rennetje uit en het was zo ontroerend om te zien hoe opgetogen ze hun nieuwe omgeving gingen verkennen. Eindelijk hadden ze een leven! Toen ben ik dit idee verder gaan uitwerken. Ik schreef er

een informatief boekje over, verteld vanuit de kippen: Isabel en Annabel in de sneeuw. Inmiddels hebben we een uitgebreide website, zeven opvangadressen - waarvan eentje in België - waar de kippen tijdelijk kunnen verblijven, een netwerk van boeren die hier graag aan willen meewerken en een stel gedreven vrijwilligers. Vorig jaar hebben we op deze manier bijna vijftienhonderd kippen kunnen redden van de slacht.

‘Als ik niets zou doen, zou ik me schuldig voelen’

Is dat geen druppel op een gloeiende plaat?

We kunnen inderdaad niet vijfenveertig miljoen legkippen redden, maar wel zo veel mogelijk mensen stimuleren om kippen op te nemen en ze een fijn leven te bieden. Voor die individuele kippen maak je dan wel degelijk het verschil. Deze kippen zijn echt eierfabrieken. In 1930 legde een kip ▶

honderd zestien eieren per jaar en nu zijn dat driehonderd twintig eieren per jaar. Dat is bijna het driedubbele! Dat lichaam is zo kwetsbaar geworden.

Zodra ze niet voldoende eieren meer leggen - na ongeveer een jaar - zijn ze een afvalproduct en gaat de hele stal in één ruk naar de slacht. De slachter verscheept ze naar Afrika, omdat niemand in Nederland deze soepkippen wil eten. Op dat moment bieden wij de boer hetzelfde bedrag dat hij van de slachter kan krijgen: zo'n vijftig tot vijfenzeventig eurocent per kip. Zo weinig zijn die arme dieren waard. Daarom geeft het zo'n goed gevoel om in de auto te zitten met een boel geredde kippen op de achterbank. Wel triest dat we er zo veel moeten achterlaten, maar deze gaan in ieder geval nog een fijn leven tegemoet.

We zijn ook blij als kippenboeren hieraan willen meewerken, want ze maken bij ons geen winst en hebben er wel extra werk aan. Ze moeten die stal weer in om kippen te pakken. Overigens pakken we ze liever zelf, want sommige boeren zijn nogal ruw. Dan zitten we met een kip met een gebroken pootje, waarmee we dan meteen naar de dierenarts moeten.

Met plofkippen kunnen we dit helaas niet doen, omdat we dan juist die markt vergroten. Zij zijn immers zelf het eindproduct. Ook haantjes kunnen we niet helpen, want die worden sowieso versnipperd. Ik ben er geen voorstander van dat ze vergast worden, maar liever dat, dan een ellendig leven zoals dat van plofkippen en legkippen.

Maar het gaat toch juist goed met de kip? In 2012 is de legbatterij afgeschaft en er zijn veel acties gevoerd tegen de plofkip.

Het gaat helemaal niet goed! In dertig pluimveebedrijven in Nederland zitten nog steeds twee miljoen kippen opgesloten in kooien en daar mag tot 2021 mee worden doorgegaan. Deze zogenaamde 'verrijkte kooikippen' hebben nu een paar centimeter meer ruimte en een piepklein stokje, waar ze lang niet allemaal tegelijk op kunnen zitten. Dat is het enige verschil met de legbatterij. Ik noem deze dieren 'de vergeten kippen'. En ook scharrelkippen hebben geen prettig leven, al hebben ze weliswaar geen tralies onder hun voeten. Als een boer een grote stal met vijftigduizend kippen heeft, met aan de ene kant een klein veldje, dan komt een groot deel van die kippen nooit buiten, maar ze mogen wél vrije-uitloopkippen genoemd worden en soms mag zelfs het label 'biologisch' gebruikt worden! Het gaat dus absoluut niet goed met de kip. Hoe meer wij er induiken, hoe meer we te weten komen over de huisvesting en de behandeling. Ze worden met grof geweld gevangen door een stel mannen in speciale pakken en je moest eens weten hoe die kippen dan gillen... Na zo'n vangbeurt staan er naast de stal tonnen volgepropt met dode kippen. Echt verschrikkelijk.

Je was te gast bij Koffietijd.

Ja, het begint een traditie te worden om daar met Pasen te zijn. Loretta Schrijver is ook een groot dierenliefhebster. Mensen

kunnen tijdens de uitzending hun geadopteerde kip ophalen. Wel moeten ze eerst akkoord gaan met onze voorwaarden en die zijn best streng. We willen dat een kip voldoende ruimte krijgt, gezelschap heeft van soortgenoten en niet wordt geslacht voor consumptie. Als we het niet vertrouwen, gaan we ernaartoe. We vragen zeven euro vijftig voor een kip en dat geld hebben we hard nodig voor opvang en voer. Maar onze grootste kostenpost is helaas de dierenarts. Veel kippen hebben in het begin extra zorg en medicatie nodig. Dankzij Red een Legkip worden mensen zich meer bewust van de ellende in de vee-industrie. Adoptanten praten erover met andere mensen binnen hun netwerk. Ze gaan er anders door leven, willen geen kip meer eten en worden soms zelfs vegetariër. Dit initiatief reikt dus veel verder dan een legkip een leuk leven bieden. Dat is het mooie ervan.

Hoelang houd je je al bezig met dierenleed?

Het is begonnen op mijn elfde. Ik zag een film waarin een koe werd geslacht en dat vond ik zó gruwelijk. Sindsdien heb ik geen hap vlees meer gegeten en later werd ik ook veganist. Op mijn drieëntwintigste richtte ik het Anti Diergebruik Komitee op en deed ik mee aan allerlei acties, bijvoorbeeld tegen het dragen van bont en het opgesloten zitten van dieren. Ik heb een maand lang overdag in een kooi gezeten voor de ingang van Artis. We deelden flyers uit en heel veel dieren-tuinbezoekers zeiden bij het weggaan dat ze door onze actie met andere ogen naar de dieren hadden gekeken. Het had dus zeker effect, maar het vergde heel veel van me. In die kooi begon ik me echt

als een opgesloten dier te voelen. Ik had continu mensen om me heen, die naar me staarden en tegen me schreeuwden, maar ik had geen enkele mogelijkheid om me terug te trekken. Na deze actie voelde het alsof ik van mezelf was vervreemd en het heeft zeker drie weken geduurd voor ik mezelf weer hervond. Maar dat was voor mij geen reden om me neer te leggen bij dierenleed.

Zeven jaar geleden heb ik het Comité Dieren-noodhulp opgericht, waar Red een Legkip een initiatief van is. Het wordt helaas vaak verward met Adopteer een Kip, een actie die enkel bedoeld is om de verkoop van biologische eieren te stimuleren. Die kippen eindigen net als kooikippen gewoon in de soep.

Je zet je dus in voor alle dieren in nood?

Ja, eigenlijk voor alle dieren waar verder niks mee gebeurt en dat zijn er heel veel. Afgelopen maand werd ik gebeld door het dierenasiel: "We willen drie getraumatiseerde honden laten inslapen, maar misschien kun jij er nog wat mee?" Dan neem ik contact op met de werkgroep Hulp Inbeslaggenomen Honden - ook een initiatief van het Comité Dierennoodhulp - en gaan we op zoek naar een pension waar ze door onze gedragstrainers worden getraind. Vervolgens zoeken we een geschikt adoptieadres.

In 2008 heb ik aangifte gedaan tegen de kunstenaar Tinkebell wegens dierenmishandeling, omdat ze vijfennegentig hamsters urenlang liet rondtollen in plastic ballen als kunstproject. Probeer je eens voor te stellen hoe het moet voelen om zo'n weerloos dier te zijn! Overigens we-

ten veel mensen niet dat hamsters, cavia's en konijnen groot-schalig - op vergelijkbare wijze als in de vee-industrie - worden gefokt voor de huisdierenindustrie en als voer voor reptielen. Net als kippen, leven miljoenen konijnen in draadgazen kooien waarin ze geen kant op kunnen. Ook daar heb ik laatst een boekje over geschreven: Juultje en Jonathan, Van een gekooid bestaan naar een vrij leven. Er is ontzettend veel dierenleed...

Voel je je een roepende in de woestijn?

Helaas is er veel desinteresse en weinig bewustwording. Ik heb vaak een gevoel van onmacht, maar juist omdat ik iets doe, voel ik dat minder. Als ik niets zou doen, zou ik me schuldig voelen, want die dieren kunnen zelf niks doen. Wij zijn hun laatste kans. Bijvoorbeeld voor die honden die anders worden afgemaakt. Het maakt mij niet uit dat ik geen persoonlijke band met zo'n hond heb. Ik hoef niet van ieder dier te houden om het te respecteren, het goed te behandelen en ervoor op te komen. Ik hoef ook niet van ieder mens te houden, maar we hebben wel allemaal onze rechten. Zowel mens als dier.

In 2002 zei je in een interview met De Volkskrant: 'Eerlijk gezegd vind ik dieren belangrijker dan mensen...'

Ik maak me inderdaad meer druk om dieren dan om mensen. Als een kind wordt mishandeld of misbruikt, dan komen mensen daar massaal voor op zodra het bekend wordt in de media.

Maar hoe gevoelloos er met dieren wordt omgegaan... En op zo'n grote schaal. Stel je voor dat wij alle pasgeboren baby's bij hun moeders zouden weghalen. Dat gebeurt bij melkkoeien en dat vinden we doodnormaal. Maar een koe is ook negen maanden zwanger en heeft ook moedergevoelens. Deze dieren kunnen niet voor zichzelf opkomen. Daarom doe ik het.

Ben je teleurgesteld in mensen?

Ik ben absoluut niet trots op de mensheid. Vroeger wilde ik heel graag kinderen, maar om deze reden heb ik ze bewust niet genomen. Mijn leven zou een stuk leuker en makkelijker zijn zonder dierenleed. Vroeger was al die informatie over de bio-industrie er niet, maar tegenwoordig kan iedereen weten hoe het zit. Men schuift het weg, sluit de ogen. Zelfs ik moet soms mijn ogen sluiten, want als ik me continu bewust ben van wat er in slachthuizen gebeurt, dan heb ik geen leven meer. Dan wil ik niet eens meer leven. Ik ben teleurgesteld in mensen die hier geen enkele verantwoordelijkheid voor nemen en het allemaal maar gewoon lijken te vinden. De Russische schrijver Leo Tolstoj zei: Zolang er slachthuizen zijn, zullen er slachtvelden zijn. ►

'Mijn acties zijn altijd vreedzaam, maar niet iedereen vindt ze leuk'

Dierenleed maakt mensen misdadig en sneller geneigd te doden. Het heeft allemaal met elkaar te maken.

Heeft jouw strijd tegen dierenleed jou als persoon veranderd?

Ik heb inmiddels zo veel gezien en ben daardoor misschien nog strijdbaarder geworden. Maar dit is niet iets wat ik tot mijn tachtigste jaar kan volhouden, vrees ik. Het is heel veel werk en ik moet oppassen dat ik niet uitgeput raak. Je kunt niet de hele wereld redden. Er zal een tijd komen dat ik nee moet zeggen en dat zal ik heel moeilijk vinden. Ik ben ook wel veranderd in de zin dat ik meer mijn grenzen trek. Ik ga niet meer aan tafel zitten met mensen die veel vlees eten. Daar heb ik gewoon geen zin meer in. Dan komt het dierenleed te dichtbij. In die zin isoleert het me wel een beetje van mensen die anders in het leven staan.

Je bent overtuigd dierenactivist. Hoe wordt daartegen aangekeken?

De term 'dierenactivist' heeft een lelijke bijmaak gekregen, terwijl het eigenlijk iets moois is. De moord op Pim Fortuyn door Volkert van der G. heeft grote invloed gehad op het beeld dat men heeft van dierenactivisme. Er zijn indertijd heel veel ophitsende televisieuitzendingen geweest om dierenactivisme in een kwaad daglicht te stellen. Eén persoon had een moord gepleegd

en vervolgens werd daar een hele groep op aangekeken.

Ik doe geen mens kwaad, maar natuurlijk is niet iedereen blij met mijn acties. Ik heb een keer een heleboel stads-

‘Met elk dier kun je een band krijgen. Oók met een kip!’

duiven bevrijd die gevangenzaten in een kooi op het dak van een woningbouwvereniging. Eerst heb ik het per telefoon en brief geprobeerd, maar dat werkte niet. Het was rond kerst, dus ging ik verkleed als kerstman dat dak op. Door alle publiciteit eromheen, werd er enorme druk uitgeoefend op de opdrachtgever die van die duiven af wilde. Dan maak je vijanden, want ik kwam uiteindelijk dat die duivennekjes werden omgedraaid.

Mijn acties zijn altijd vreedzaam, maar niet iedereen vindt ze leuk.

Wanneer geef je het op?

Hopelijk nooit. Er is nog zo veel te doen. De kas is bijna leeg, dus we moeten weer op zoek naar donateurs. Momenteel vang ik ook zieke duiven op en ben ik naarstig op zoek naar geschikte opvangmogelijkheden voor geredde kippen in Noord-Holland en Zeeland. Aan de andere kant zou ik graag willen zeggen: hopelijk geef ik het ooit wél op, omdat het niet meer nodig is. Maar ik ben bang dat ik dat niet ga meemaken. Misschien is de ontwikkeling van kweekvlees in de toekomst een oplossing voor mensen die graag vlees willen blijven eten.

Wat maakt je blij?

Als ik die geredde legkippen weer gelukkig zie. Op de website hebben we een rubriekje met foto's en verhalen van adoptanten, die ons vertellen hoe het nu met hun kippen gaat. Het is zo fijn om te horen hoe die kippen genieten. En het werkt naar twee kanten: je maakt ook die mensen gelukkig.

Wat zou je tegen de lezers van Mijn Geheim willen zeggen?

Geef kinderen het goede voorbeeld en koop dieren uit een opvang, in plaats van uit een winkelatalage. En neem er twee, zodat ze gezelschap hebben, en geef ze voldoende ruimte. Ik had als kind ook een konijntje, dat in z'n eentje in een hok zat dat ik niet voldoende schoonhield. En ik had ook een goudvis die alleen in een kom zat, maar ik wist niet beter. Ouders moeten kinderen leren om goed met dieren om te gaan. Het zou zo veel schelen als iedereen zijn verantwoordelijkheid zou nemen. Dan zou dat dierenleed uiteindelijk zelfs kunnen stoppen.

En natuurlijk: geef een legkip een tweede kans! Het zijn ontzettend leuke huisdieren waar je enorm van kunt genieten. Ze zijn heel slim en laten zich heerlijk knuffelen. Mensen kunnen enorm van hun hond of kat houden, maar met elk dier kun je een band krijgen. Oók met een kip! ■

*Meer weten? Kijk op de volgende websites:
www.comitedierenhulp.nl en
www.redeenlegkip.nl.*